

Vergaderjaar 2004–2005

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

Nr. 351

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 14 december 2004

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹ en de vaste commissie voor Justitie² hebben op 14 oktober 2004 overleg gevoerd met minister Donner van Justitie, minister Verdonk voor Vreemdelingenzaken en Integratie en minister Remkes van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over:

- de geannoteerde agenda van de JBZ-Raad de dato 25 en 26 oktober 2004 (23 490, nr. 338);
- het verslag van de geannoteerde agenda van de JBZ-Raad de dato 19 juli 2004 (23 490, nr. 335);
- de geannoteerde agenda van de informele bijeenkomst van de JBZ-ministers de dato 30 september en 1 oktober 2004 (23 490, nr. 336).

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Klaas de Vries (PvdA), Van Heemst (PvdA), Vos (GroenLinks), Rouvoet (ChristenUnie), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Albayrak (PvdA), Luchtenveld (VVD), Wilders (Groep Wilders), Weekers (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), voorzitter, Çörüz (CDA), Verbeet (PvdA), ondervoorzitter, Kant (SP), Wolfsen (PvdA), Azough (GroenLinks), Jan de Vries (CDA), Van Haersma Buma (CDA), Eerdmans (LPF), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Van Fessem (CDA), Straub (PvdA), Nawijn (LPF), Griffith (VVD), Van der Laan (D66), Visser (VVD), Lazrak (Groep Lazrak).

Plv. leden: Jonker (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Timmer (PvdA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kalsbeek (PvdA), Van Velzen (SP), Tjon-A-Ten (PvdA), Van Baalen (VVD), Blok (VVD), Hirsi Ali (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Jager (CDA), Van Heteren (PvdA), Vergeer (SP), Arib (PvdA), Karimi (GroenLinks), Buijs (CDA), Sterk (CDA), Varela (LPF), Joldersma (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Van As (LPF), Örgü (VVD), Lambrechts (D66), Rijpstra (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Kalsbeek (PvdA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), voorzitter, Vos (GroenLinks), Cornielje (VVD), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Van Beek (VVD), onder-

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

De **minister van Justitie** merkt op dat de fiches van de informele JBZ-Raad van 30 september en 1 oktober vertrouwelijk zijn, omdat zij nog niet door het Comité des Représentants Permanents (Comité van Permanente Vertegenwoordigers, Coreper) zijn behandeld.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Jonker** (CDA) benadrukt dat de procedure ter voorbereiding van het JBZ-meerjarenprogramma tekortschiet. Zo zijn de laatste stukken, waaronder een vertrouwelijk stuk, pas één dag voor dit algemeen overleg

voorzitter, Van der Staaij (SGP), Luchtenveld (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Kant (SP), Dubbelboer (PvdA), Duyvendak (GroenLinks), Spies (CDA), Eerdmans (LPF), Sterk (CDA), Van der Ham (D66), Haverkamp (CDA), Van Fessem (CDA), Smilde (CDA), Straub (PvdA), Nawijn (LPF), Boelhouwer (PvdA), Wilders (Groep Wilders), Szabó (VVD), Van Hijum (CDA).

Plv. leden: Klaas de Vries (PvdA), Dijsselbloem

(PvdA), Fierens (PvdA), Halsema (GroenLinks), Schippers (VVD), Wolfsen (PvdA), Kant (SP), Rijpstra (VVD), Slob (ChristenUnie), Rambocus (CDA), Vergeer (SP), Van Nieuwenhoven (PvdA), Van Gent (GroenLinks), Çörüz (CDA), Hermans (LPF), Van Haersma Buma (CDA), Koser Kaya (D66), Bruls (CDA), Van Bochove (CDA), Algra (CDA), Hamer (PvdA), Varela (LPF), Leerdam (PvdA), Hirsi Ali (VVD), Balemans (VVD), Eski (CDA).

naar de Kamer gezonden. Wellicht is de minister hiertoe gedwongen doordat de bewegingsruimte van Nederland als EU-voorzitter klein is, maar dan moet het een Kamerlid mogelijk gemaakt worden om een echte bijdrage te leveren aan de wijze waarop dit meerjarenprogramma vorm wordt gegeven.

In het verslag van de JBZ-Raad van 19 juli (verder: het verslag) staat dat de politiesamenwerking efficiënter dient te worden door de samenwerking en de gegevensuitwisseling te verbeteren en door een mechanisme in het leven te roepen dat kan garanderen dat Europese afspraken daadwerkelijk worden uitgevoerd. Verder wordt in het verslag ook gesteld dat er brede steun is voor het opzetten van een gemeenschappelijk asielsysteem, maar dat er verschillend wordt gedacht over het tempo waarin een en ander moet worden gerealiseerd. Kunnen de bewindslieden aangeven wat hiermee concreet wordt bedoeld, welke obstakels een efficiëntere samenwerking en gegevensuitwisseling in de weg staan en aan wat voor mechanisme men denkt?

De Benelux, Duitsland en Oostenrijk hebben in juni een verdrag over politionele samenwerking ondertekend. Wat is hier de stand van zaken? Kan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie haar oordeel geven over de vorderingen in het asioldossier? Mevrouw Jonker zegt dat de formuleringen in de stukken haar in ieder geval het ergste doen vrezen. Fiche 7 van de bijeenkomst van de JBZ-ministers op 30 september en 1 oktober (verder: de informele raad) over asielsbeleid is vrijblijvend. Zo wordt op de uitwerking van veel aspecten niet voldoende ingegaan. Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie het hiermee eens? Fiche 2 over terrorismebestrijding en fiche 4 over verbetering van Europol en Eurojust zijn eveneens nogal vrijblijvend. In beide fiches wordt namelijk een analyse en een strategie beschreven, zonder dat men ingaat op de middelen die nodig zijn voor een gezamenlijke aanpak. Verder gaat men niet in op de praktijk van de politionele samenwerking.

Op de informele Raad is gesproken over de uitwisseling van gegevens uit strafregisters. In het verslag wordt daarover opgemerkt dat er initiatieven voor middellange termijn zullen worden ontwikkeld. Mevrouw Jonker merkt op dat zij zich daardoor niet aan de indruk kan onttrekken dat het nog lange tijd zal duren voor deze gegevensuitwisseling van nut wordt voor het dagelijkse politiewerk.

De implementatie in de lidstaten van de afspraken die in de JBZ-Raad zijn gemaakt, leidt in veel gevallen niet tot het gewenste resultaat. Hierop wordt vaak gereageerd door de gang van zaken te evalueren. Mevrouw Jonker wijst erop dat deze evaluaties leiden tot grote vertragingen en daarom vraagt zij de minister van Justitie of het mogelijk is om de voortgang van de implementatie permanent te monitoren. Is het mogelijk om hiervoor een procedure in het leven te roepen?

Ten slotte vraagt zij de ministers welke doelen zij tijdens het Nederlandse voorzitterschap willen realiseren en wat er nog moet gebeuren om van het Nederlandse voorzitterschap een succes te maken.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA) maakt nadrukkelijk bezwaar tegen het vertrouwelijke karakter van de fiches van de informele raad, omdat het Nederlandse parlement hierdoor niet op een goede manier invulling kan geven aan haar parlementaire instemmingsrecht. Verder is het teleurstellend dat Nederland net als eerdere voorzitters geen einde heeft weten te maken aan de praktijk dat stukken laat worden verstuurd en dat het vaak onduidelijk is welke stukken wel en welke niet vertrouwelijk zijn.

Het is nog steeds onduidelijk welke afspraken over informatie-uitwisseling, terrorismebestrijding, crisisbeheersing en Europol/Eurojust in het JBZ-meerjarenprogramma zullen worden opgenomen. Hierover wordt maar mondjesmaat concrete informatie verschaft, waardoor het onmogelijk wordt om de beleidsdoelstellingen te controleren op een manier die in Nederland inmiddels gewenst wordt geacht, zie het VBTB-beleid.

Over de informatie-uitwisseling wordt gesteld dat ze nodig moet zijn voor de taakuitoefening en dat de gegevens van goede kwaliteit moeten zijn. Kan de minister van Justitie aangeven wat hiermee wordt bedoeld? Is er bijvoorbeeld een tijdspad vastgelegd en is het duidelijk wanneer informatie ter beschikking moet worden gesteld?

In de stukken staat dat informatie over een eventuele bedreiging van een andere lidstaat onmiddellijk ter beschikking moet worden gesteld. Kunnen de ministers aangeven hoe dat zal worden gedaan en op welke manier hierop democratische controle kan worden uitgeoefend? Wanneer wordt overigens het Europese alerteringssysteem operationeel?

Democratische controle en rechtsbescherming zijn kernbegrippen voor de PvdA-fractie bij de beoordeling van de plannen voor informatie-uitwisseling en terrorismebestrijding. Kunnen de ministers aangeven hoe hieraan invulling wordt gegeven bij de grensoverschrijdende samenwerking? Zijn zij verder bereid om het voorstel van Amnesty International over te nemen voor een mensenrechtenagentschap dat zich ook zal bezighouden met ontwikkelingen binnen de EU?

De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie heeft zich eerder laten ontvallen dat het Nederlandse voorzitterschap niet bedoeld is om de agenda voor het asiel- en migratiebeleid inhoudelijk te sturen en dat Nederland zich moet richten op procesbegeleiding. Mevrouw Albayrak noemt het ambitieniveau dat hieruit spreekt, teleurstellend. Deze teleurstelling wordt zeker niet minder door de vage plannen voor het JBZ-meerjarenprogramma voor asiel- en migratiebeleid. Al met al lijkt een echte visie te ontbreken op de stappen die de komende vijf jaar moeten worden gezet.

De Adviesraad Internationale Vraagstukken en de Adviesraad Vreemdelingenzaken hebben terecht aangegeven dat er binnen het asielbeleid weinig ruimte dient te blijven voor nationaal beleid. Een en ander neemt niet weg dat de minimumnormen voor het asielbeleid geen doel op zichzelf mogen worden. Uitgangspunt van het Nederlandse beleid moet daarom zijn dat het gemeenschappelijk asielstelsel gestoeld wordt op de volledige en niet restrictieve toepassing van het Verdrag van Genève.

Op 8 november zal de Kamer met de regering overleggen over opvang in de regio. Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie bereid om de Kamer voor die datum uitgebreid te informeren over de ontwikkelingen op dit terrein en meer in het bijzonder over de voorstellen van kandidaat EU-commissaris Buttiglione en de Duitse minister Otto Schily.

Begin oktober zijn 1700 illegale bootvluchtelingen op het Italiaanse eiland Lampedusa geland. Op de uitzetting van deze vluchtelingen is grote kritiek uitgeoefend. Zo zou de UNHCR geen toegang hebben gekregen tot deze vluchtelingen. Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie het met haar eens dat hier sprake is van een ernstige inbreuk op het verbod van refoulement? Heeft de minister Italië hierop aangesproken en, zo ja, wat was daarvan dan het resultaat?

Mevrouw **Vos** (GroenLinks) zegt benieuwd te zijn naar de opvatting van de ministers over de positie van kandidaat-commissaris Buttiglione.

Achten zij een vruchtbare samenwerking met hem mogelijk na alle commotie over zijn uitgesproken opvattingen over homoseksualiteit, abortus, euthanasie en de rol van de vrouw?

Op de agenda van de informele Raad wordt geen melding gemaakt van het voornemen om te discussiëren over de toekomst van het Europese asielbeleid. Dat is des te betreurenswaardiger, omdat achteraf is gebleken dat men diepgaand heeft gesproken over de mogelijkheid om in Libië, Tunesië, Mauritanië, Marokko en Algerije kampen in te richten voor de opvang van asielzoekers. Hoe heeft de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie zich opgesteld in deze discussie?

Een ander saillant punt is dat Libië geen verdragspartner bij het Verdrag van Genève is. Vindt de regering dat Libië dit verdrag zou moeten ratifi-

ceren, voordat in dit land een dergelijk kamp mag worden opgericht? Deze vraag is van groot belang, omdat Libië zich natuurlijk wel zal moeten houden aan het refoulement-verbod.

Ter voorbereiding op de oprichting van deze kampen zouden er pilots worden opgestart. Is dat waar en, zo ja, is het dan ook waar dat Nederland hiervoor 200 000 euro ter beschikking heeft gesteld? Wat is overigens de opstelling van de UNHCR?

De vluchtelingen op Lampedusa lijkt de mogelijkheid te zijn onthouden om een asielerzoek in te dienen. Mevrouw Vos zegt zich hierover grote zorgen te maken, omdat dit in strijd zou zijn met het Verdrag van Genève. Kan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie aangeven hoe zij op de berichtgeving hierover heeft gereageerd?

De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie lijkt niet langer zelf te bepalen welk land wel of niet op de lijst van veilige landen wordt geplaatst. Zo vond zij dat Liberia niet op deze lijst moest worden geplaatst, maar is zij desondanks niet tegen de wens van de andere EU-lidstaten ingegaan.

Uit het overzicht van de marginale rechterlijke toetsing in de andere EU-lidstaten blijkt dat Nederland de enige lidstaat is waar beoordeling van de feiten door de rechter of een onafhankelijke instantie ontbreekt.

Mevrouw Vos wijst erop dat dit op gespannen voet staat met eerdere uitlatingen van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Is het niet gewenst dat Nederland toetsing door de rechter of een onafhankelijke instantie mogelijk maakt?

Mevrouw Vos zegt dat het welhaast onmogelijk is om een goede inhoudelijke discussie met de regering te voeren over het JBZ-meerjarenprogramma, omdat de Kamer hierover alleen maar een vertrouwelijk stuk heeft ontvangen.

Ondanks alle onduidelijkheid over de inhoud van het JBZ-meerjarenprogramma, lijkt de indruk toch wel gerechtvaardigd dat de EU heeft gekozen voor een ontmoedigingsbeleid voor vluchtelingen en asielzoekers. Zal de regering zich er als EU-voorzitter hard voor maken dat er reële mogelijkheden blijven bestaan voor vluchtelingen en asielzoekers om toegang tot de EU te krijgen en dat een adequaat niveau van bescherming wordt geboden?

Dit adequate niveau van bescherming zal vastgelegd moeten worden in het gemeenschappelijk beleid. Zal de regering zich hiervoor inspannen en streven naar een herziening van het Dublin-mechanisme?

Op de informele raad is het plan besproken om eerst de politiediensten en in een later stadium de veiligheids- en inlichtingendiensten de mogelijkheid te geven om de opsporingsregisters van andere lidstaten te raadplegen. Dergelijke samenwerking kan een belangrijke stap voorwaarts zijn, mits goede democratische controle op deze gegevensuitwisseling niet ontbreekt.

Effectieve samenwerking bij de terrorismebestrijding staat of valt met de bereidheid van de EU-lidstaten om pro-actief samen te werken. Zo is het onbegrijpelijk dat de Noorse inlichtingendienst over informatie beschikte over de dreiging van een aanslag in Madrid, maar dat zij die informatie niet heeft doorgegeven aan de Spaanse autoriteiten. Zal de regering zich tijdens de rest van haar voorzitterschap inspannen om dergelijke pro-actieve samenwerking een wezenlijk onderdeel te laten worden van het terrorismebeleid van de EU?

Europees veiligheidscoördinator, Gijs de Vries, heeft gezegd dat de lidstaten de afspraken die in Brussel zijn gemaakt, onvoldoende nakomen. Hij wijst in dat verband nadrukkelijk op de tekortschietende samenwerking tussen de veiligheids- en inlichtingendiensten. Hoe beoordeelt de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deze opmerking?

In het Gemengd Comité wordt gesproken over het versneld opnemen van biometrische gegevens in paspoorten. Mevrouw Vos vraagt of deze versnelling een gevolg is van druk van de VS en of het waar is dat men

overweegt om vingerafdrukken als tweede biometrisch kenmerk in het paspoort op te nemen.

Ten slotte wijst mevrouw Vos erop dat in de verdragen van Nice en Amsterdam de afspraak is opgenomen dat het medebeslissingsrecht van het Europees parlement op het gebied van asiel en migratie vanaf mei 2004 zou worden uitgebreid. Kan de minister van Justitie aangeven wat hier de stand van zaken is en op welke categorieën maatregelen volgens de Raad en het Nederlandse voorzitterschap, het medebeslissingsrecht niet van toepassing mag worden?

De heer **Visser** (VVD) vraagt wat in de geannoteerde agenda onder punt 2b bedoeld wordt met de woorden «de mogelijke invoering van een gemeenschappelijk beleid inzake hervestiging».

Tijdens de behandeling van de regeling voor tijdelijk ontheemden is gesproken over de mogelijkheid van een inventarisatie van de ruimte die lidstaten bieden aan de opvang van vluchtelingen en over de vraag of de Commissie hiervoor geld ter beschikking zal stellen. Als dat zo is, kan dit geld dan ook worden gebruikt voor het hervestigingsbeleid?

Het European Union Return of Qualified Afghans-programma is zo succesvol dat de middelen die hiervoor door de EU ter beschikking zijn gesteld, uitgeput raken. Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie bereid om binnen de EU te zoeken naar mogelijkheden om dit project voort te zetten? Kunnen er uit dit programma overigens lessen worden getrokken voor terugkeerprogramma's voor andere landen?

De heer Visser vraagt hoe de lijst met veilige landen (punt 2c van de geannoteerde agenda) zich verhoudt met de Vreemdelingenwet. Moet deze lijst wellicht in de wet worden opgenomen? Als dat zo is, zou dat een vreemde zaak zijn, omdat in de nieuwe Vreemdelingenwet nu juist afscheid was genomen van een dergelijke systeem.

Kunnen de bewindslieden aangeven wie geacht wordt het voortouw te nemen bij het realiseren van de enkelvoudige procedure, een asielprocedure waarin alle beschermingsvormen – vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming – door één instantie worden onderzocht en beoordeeld? Is dat de Commissie of de voorzitter van de EU? De heer Visser vraagt verder of men een tijdpad heeft afgesproken.

De regering kan geen positieve balans opmaken van het gemeenschappelijk terugkeer- en overnamebeleid. Zo is het onderhandelingsmandaat volgens de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie niet sterk genoeg om alle landen te bewegen hun eigen onderdanen terug te nemen. Om de bilaterale relaties niet te schaden wil de minister niet zeggen welke voorwaarden deze landen precies stellen. De heer Visser zegt ten slotte dat hij hiervoor begrip kan opbrengen, maar hij herinnert er ook aan dat de minister de Kamer eerder een overzicht in het vooruitzicht had gesteld van het type voorwaarden waarmee de regering wordt geconfronteerd. Is het overigens niet beter om als EU gezamenlijk druk uit te oefenen op landen die hun onderdanen niet terugnemen?

De heer **De Wit** (SP) wijst erop dat alle lidstaten erin geslaagd zijn om het meest afschrikwekkende aspect van hun asielbeleid op te laten nemen in het Europees asielbeleid. Hierdoor zijn de minimumnormen verworden tot een systeem dat als enig doel lijkt te hebben om asielzoekers en vluchtelingen te weren uit fort Europa. Hoe beoordeelt de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie de stelling van Amnesty International dat zelfs de minimumnormen niet altijd meer worden gehaald en dat er wellicht sprake is van mensenrechtenschendingen? Is zij verder van plan om de Nederlandse wetgeving neerwaarts bij te stellen en volledig aan te sluiten bij de minimumnormen?

De heer De Wit benadrukt dat het de opvatting van zijn fractie is dat het Nederlandse asiel- en vluchtelingenbeleid niet alleen de mensenrechtenverdragen moet respecteren, maar dat een asielzoeker ook zijn relaas

moet kunnen doen in zijn eigen taal en in aanmerking moet komen voor psychische hulpverlening. Verder zal er in de landen van herkomst voor opvang moeten worden gezorgd en zal een asielzoeker bezwaar of beroep moeten kunnen aantekenen tegen een eventuele negatieve beslissing op zijn asielverzoek. Eerdere plannen voor opvang in de regio waren zo onvolledig dat het een goede zaak is dat ze een stille dood zijn gestorven. Er zijn hiertoe nu echter opnieuw plannen ingediend en de heer De Wit vraagt daarom hoe de regering zich tegenover deze plannen heeft opgesteld.

De marginale toetsing in Nederland steekt slecht af bij het gemiddelde in de EU. De heer De Wit zegt dit zorgelijk te vinden en vraagt de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie of het niet zaak is om het Nederlandse systeem op dit punt aan te passen.

De verlenging van de bewaarplicht voor dataverkeergegevens zal naar verluidt op de volgende JBZ-Raad aan de orde komen. In de stukken wordt hierop echter niet ingegaan en dat is vreemd, omdat dit een belangrijke verandering zou zijn. Kunnen de ministers aangeven of en, zo ja, wanneer dit onderwerp zal worden behandeld? Vervolgens vraagt hij of de opslag van zo veel gegevens niet in strijd is met de privacywetgeving en of het wel een efficiënte maatregel is.

Aangezien het denkbaar is dat de voorstellen voor de opslag van dataverkeergegevens in strijd is met de privacywetgeving, moet een antwoord worden gegeven op de vraag of dit onderwerp wel of niet in het Europees parlement moet worden besproken. Een en ander raakt dan immers aan de Europese richtlijn voor privacybescherming en elektronische communicatie.

Ten slotte vraagt de heer De Wit of de bestrijding van kinderhandel op de JBZ-Raad aan de orde zal komen.

Het antwoord van de ministers

De **minister van Justitie** wijst de kritiek over de late toezending af. De stukken voor de JBZ-Raad van 25 en 26 oktober, waarop overigens het instemmingsrecht niet van toepassing is, zijn immers al op 12 oktober naar de Kamer gezonden. Verder benadrukt hij dat de fiches in dit stadium niet openbaar kunnen worden gemaakt, omdat de periode tussen de informele Raad en 12 oktober te kort was voor de andere lidstaten om hun oordeel te kunnen geven. Dat de fiches vertrouwelijk naar de Kamer zijn gezonden is ingegeven door de wens van de regering om de Kamer zo volledig mogelijk te informeren over de inzet van Nederland als voorzitter van de EU.

In het JBZ-meerjarenprogramma zullen de hoofdlijnen en ambities van de EU voor de komende vijf jaar worden aangegeven. Na aanvaarding van dit programma zal een werkprogramma worden opgesteld. Hierbij is overigens een belangrijke rol voor de Commissie weggelegd, omdat zij op belangrijke terreinen voorstellen zal moeten doen. Het JBZ-meerjarenprogramma zal dus een globaal en geen concreet karakter hebben.

De minister van Justitie zegt dat het niet aan de Nederlandse regering is om een oordeel uit te spreken over kandidaat-commissaris Buttiglione. Het Europees parlement heeft over hem zijn oordeel uitgesproken en het is nu aan de heer Barosso om een oplossing te vinden voor de gerezen problemen.

De implementatie van de afspraken die in de JBZ-Raad gemaakt zijn, verloopt niet altijd in het gewenste tempo. De minister zegt dat de oplossing voor dit probleem gezocht zal moeten worden in een vorm van permanente monitoring. Overigens is dit probleem inmiddels door de Commissie aan de orde gesteld.

Aan de uitwisseling van politiegegevens tussen lidstaten zullen randvoorwaarden worden gesteld om de persoonlijke levenssfeer en de rechten

van verdachten te beschermen. Zo zullen gegevens niet voor een ander doel mogen worden gebruikt dan waarvoor ze zijn verstrekt.

De verlenging van de bewaarplicht van dataverkeergegevens zal niet op de JBZ-Raad van 25 en 26 oktober worden besproken, maar zo mogelijk wel op de JBZ-Raad die in december wordt gehouden. Deze verlenging raakt inderdaad aan de Europese richtlijn voor privacybescherming en elektronische communicatie en zal voor advies aan het Europees parlement worden voorgelegd. Bezien zal worden of er nog andere vormen van toezicht nodig zijn om de democratische controle te waarborgen.

De Europese richtlijn voor privacybescherming en elektronische communicatie zal als elke andere richtlijn in de nationale wetgeving van de lidstaten moeten worden geïmplementeerd. De privacybescherming is uiteindelijk dus een zaak van de lidstaten zelf. Zo zullen eventuele overtredingen van de privacybescherming in de lidstaten zelf moeten worden geconstateerd.

Bezien zal moeten worden hoe voorkomen kan worden dat de bewaarplicht leidt tot een te grote, onoverzichtelijke hoeveelheid informatie. Een van de mogelijkheden die daarbij in ogenschouw zal moeten worden genomen, is een systeem om op een snelle manier de overbodige informatie te herkennen en te verwijderen. Met een dergelijk systeem wordt op dit moment in Australië gewerkt.

De EU heeft besloten tot de oprichting van een mensenrechtenagentschap. Of dit agentschap zich zal bezighouden met mensenrechtenschendingen binnen de EU is afhankelijk van de voorstellen van de Commissie voor dit agentschap. De minister merkt hierbij op dat voorkomen moet worden dat de werkzaamheden van het Europees Hof, de nationale rechtelijke machten en dit agentschap elkaar gaan overlappen.

Het voorstel tot goedkeuring van het verdrag van de Benelux, Duitsland en Oostenrijk van 28 mei over politionele samenwerking is aan de Raad van State ter advies voorgelegd. Na ommekomst van dit advies zal het voorstel naar de Kamer worden gestuurd.

Kinderhandel zal geen specifiek onderdeel worden van het JBZ-meerjarenprogramma. Het zal echter wel onderdeel uitmaken van de werkzaamheden van het «joint investigation team» voor mensenhandel.

De minister van Justitie merkt ten slotte op dat het Nederlands voorzitterschap op het JBZ-terrein in grote mate een programmatisch karakter heeft. Daarbij moet worden gedacht aan de goedkeuring van het JBZ-meerjarenprogramma, de drugsstrategie en het plan van aanpak terrorismebestrijding. Als het meerjarenprogramma een ambitieus programma wordt, is het Nederlandse voorzitterschap in ieder geval op dit terrein geslaagd.

De **minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie** zegt dat er geen reden is om te vrezen dat het Europees asielbeleid niet van de grond komt. De doelstellingen van dit beleid, een gemeenschappelijke asielprocedure en een uniforme asielstatus, zijn namelijk ontleend aan het grondwettelijk verdrag. Bij de realisering van deze doelstellingen zal het Vluchtelingenverdrag van Genève natuurlijk worden geëerbiedigd.

De discussie over het Europees asielbeleid is vooral gericht op de vraag in welk tempo welke concrete stappen kunnen worden genomen. Vooruitlopend op een integraal Europees asielbeleid wordt overigens al wel gezocht naar mogelijkheden om samen te werken. Fiche 7 bevat een aantal prikkelende stellingen. Deze waren bedoeld om de discussie op gang te brengen. Hierop zal worden teruggekomen in het JBZ-meerjarenprogramma.

Nederland heeft als EU-voorzitter een aantal prioriteiten geformuleerd. Dat zijn onder meer het terugkeerbeleid, het integratiebeleid, duurzame oplossingen, bescherming in de regio en grensbeheer. De minister zegt dat het succes van het Nederlands voorzitterschap mede afhankelijk is van de vooruitgang die op deze terreinen wordt geboekt.

De informele Raad was een succes. Dit succes is mede het gevolg van de beslissing om een discussie te organiseren waaraan alleen de betrokken ministers deelnamen. Een ander doel was de informatieachterstand van de nieuwe lidstaten te dichten. Hiertoe zijn drie presentaties georganiseerd. Sprekers op die presentaties waren de Duitse minister Schily, de Hoge commissaris voor de vluchtelingen, de heer Lubbers, en commissaris Vitorino.

Zowel minister Schily als Hoge commissaris Lubbers hebben nog eens duidelijk aangegeven onder welke erbarmelijke omstandigheden illegalen die de oversteek naar Europa willen maken, in Noord Afrika leven. De inhumane toestanden die zich voordoen bij de oversteek, waren voor minister Schily aanleiding om in zijn presentatie ook een aantal voorstellen te doen.

De Nederlandse regering heeft zich in haar presentatie gericht op de punten die volgens haar nadrukkelijk aan de orde moeten komen in het JBZ-meerjarenprogramma. Deze punten zijn: het zoeken naar duurzame oplossingen in de landen van herkomst, de transitlanden en het gemeenschappelijk EU-asielbeleid. De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie zegt toe dat zij de Kamer nader zal informeren over de Nederlandse inbreng op de informele Raad.

Minister Schily heeft voorstellen gedaan om de problemen in de transitlanden tegen te gaan. Hiertoe worden op dit moment pilots ontwikkeld. De minister wijst erop dat deze pilots zijn uitgekozen en worden georganiseerd door de UNHCR. Nederland zal hieraan inderdaad een bijdrage leveren en wel aan het UNHCR-project «Institution building for asylum in north Africa». Nederland heeft aangeboden, 20% van de kosten van dit project, 1 mln euro, te financieren.

In Libië, Algerije, Marokko, Tunesië en Mauritanië ontbreekt vrijwel alle opvangcapaciteit voor asielzoekers. Minister Schily heeft voorgesteld om deze landen te helpen bij het ontwikkelen van nationale asielprocedures en asielwetgeving en het creëren van waarborgen voor asielzoekers en vluchtelingen. Hiertoe zullen pilots worden ontwikkeld voor training, NGO's, wetgeving en het verhogen van de kennis van de douane over het vluchtelingenrecht.

De minister zegt vervolgens toe dat zij de Kamer op de hoogte zal houden van de pilots die worden ontwikkeld in het kader van het JBZ-meerjarenprogramma.

Op de berichten dat Italië met charters vluchtelingen heeft uitgewezen die eerder op Lampedusa waren geland, heeft zowel de Commissie als Nederland als EU-voorzitter gereageerd. Op 4 en 5 oktober is op ambtelijk niveau hierover gesproken. Verder heeft het Nederlandse voorzitterschap telefonisch haar zorgen uitgesproken over de berichten die hierover in de pers zijn verschenen en gevraagd om meer informatie, onder meer over de betrokkenheid van de UNHCR.

Op 6 oktober heeft overleg plaatsgevonden tussen het Nederlandse voorzitterschap en Italië. In dit overleg heeft de Italiaanse regering verzekerd dat zij geheel conform de Italiaanse wet- en regelgeving heeft gehandeld. Italië heeft het voorzitterschap op 8 oktober een schriftelijke verklaring overlegd met kwantitatieve informatie over de vluchtelingen. Ook heeft men in deze verklaring aangegeven dat de UNHCR vanaf 6 oktober hierbij betrokken is.

De Italiaanse regering heeft in haar verklaring de volgende aantallen genoemd. Tussen 29 september en 7 oktober zijn er 1787 illegalen op Lampedusa gearriveerd. 1153 illegalen zijn met 11 charters teruggestuurd naar Libië, te weten 1119 Egyptenaren, 11 Marokkanen en 23 Bengalen. 90 Egyptenaren zullen op een later tijdstip worden teruggestuurd. 544 asielzoekers zijn toegelaten tot de asielcentra.

Inmiddels is in 181 gevallen beslist dat men de uitslag van het asielverzoek in Italië mag afwachten. 122 mensen zijn nog in afwachting van de beslissing of zij de uitslag van hun asielverzoek in Italië mogen

afwachten. Inmiddels zijn verder 144 mensen, die hadden aangegeven een asielverzoek te willen indienen, in de illegaliteit verdwenen. Van 101 mensen is ten slotte de identiteit nog steeds onbekend. De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie benadrukt dat er dus nooit sprake is geweest van collectieve uitzetting en dat er voor zover nu bekend geen sprake is geweest van schending van artikel 33 van het Verdrag van Genève.

De minister wijst vervolgens de kritiek af dat zij de Europese minimumnormen aangrijpt om het beschermingsniveau voor vluchtelingen en asielzoekers in Nederland stelselmatig omlaag te brengen. Zij wijst er verder op dat de minimumnormen een eerste stap zijn om te komen tot een harmonisatie van de verschillende Europese asielstelsels en dat ze dus geen einddoel zijn.

De angst dat een Europees asielstelsel niet zou voldoen aan de eisen die worden gesteld in het Vluchtelingenverdrag mist elke grond, omdat in het grondwettelijk verdrag nu juist is vastgelegd dat dit verdrag moet worden nageleefd.

De richtlijn voor minimumnormen maakt uitzonderingen mogelijk. Nederland was daarvan een tegenstander en zal van deze mogelijkheid dan ook geen gebruik maken. Dit betekent dat asielzoekers en vluchtelingen in Nederland aanspraak kunnen blijven maken op rechtshulp, recht hebben op een gehoor en eventueel gebruik kunnen maken van een tolk. Overigens is het mede aan de inspanningen van de Nederlandse regering te danken dat er niet meer uitzonderingen in de richtlijn zijn opgenomen.

De Kamer is geïnformeerd over de Mededeling duurzame oplossingen in de fiche over nieuwe commissievoorstellen. Verder is hierover een brief naar de Kamer gestuurd (19 637, nr. 840). De minister merkt op dat het standpunt van de regering is dat deze mededeling een goede basis is voor de discussies die hierover zullen worden gevoerd tijdens het Nederlandse voorzitterschap. Als zich nieuwe ontwikkelingen in dit dossier voordoen, zal de Kamer daarover worden geïnformeerd voor het voor 8 november geplande algemeen overleg over dit onderwerp.

De minister zegt dat de bewering onjuist is dat Nederland het enige land is waar de rechter marginaal toetst. Hierbij moet overigens wel in het oog worden gehouden dat rechtsstelsels moeilijk te vergelijken zijn. Zo is de marginale toetsing in sommige lidstaten niet de taak van de rechter, maar van andere instanties.

Het kan niet worden uitgesloten dat de richtlijn minimumnormen opvang asielpcedures de regering dwingt tot een aanpassing van de Vreemdelingenwet.

In de bilaterale onderhandelingen over terugname- en overname-overeenkomsten wordt gewerkt met de «carrot and stick»-methode. De ervaring die hiermee is opgedaan, is ter beschikking gesteld aan de Commissie.

Geld uit het Europees Vluchtelingenfonds kan worden gebruikt voor hervestiging. Dit onderwerp is geagendeerd als een A-punt voor de JBZ-Raad.

De **minister voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** merkt dat op dat na de aanslag in Madrid op 11 maart duidelijke resultaten zijn geboekt op het terrein van de informatie-uitwisseling tussen de inlichtingendiensten van de lidstaten, zie bijvoorbeeld de voorstellen tot incorporering van inlichtingen- en veiligheidsdiensten in het raadssecretariaat. Inmiddels is geregeld dat de hoofden van de inlichtingendiensten regelmatig met elkaar de relevante informatie over dreigingen bespreken en wordt er gewerkt aan het opstellen van Europese dreigingsanalyses. Aan deze dreigingsanalyses zal Europol meewerken.

De minister merkt verder op dat de nauwere samenwerking tussen politiechefs van de lidstaten zijn vruchten begint af te werpen. Zo is er op

maandag en dinsdag 11 en 12 oktober een bijeenkomst geweest van de chefs van de Europese politiekorpsen.

Europees Veiligheidscoördinator, Gijs de Vries, werkt aan het opstellen van landenevaluaties. Naar verwachting zullen op de Europese Raad van december de evaluaties van de 15 «oude» lidstaten kunnen worden besproken.

Op 8 juni 2004 hebben de drie Beneluxlanden een verdrag inzake grensoverschrijdend politieel optreden in Luxemburg gesloten. Het verdrag met Duitsland zal waarschijnlijk in november worden gesloten. Het is overigens de bedoeling dat het Benelux-verdrag al vanaf 1 januari 2005 wordt toegepast, hetgeen betekent dat vanaf die datum gezamenlijk kan worden geopereerd en dat bewapende politiefunctionarissen grensoverschrijdend kunnen optreden. Verder zal de informatie-uitwisseling worden versterkt en zal men elkaar met manschappen of materieel kunnen bijstaan. Dit verdrag ligt nu voor bij de Raad van State en zal binnenkort naar de Kamer worden gezonden.

Door de International Civil Aviation Organization wordt op dit moment onderzoek verricht naar de betrouwbaarheid van biometrische gegevens. Overigens is de Kamer in de brief van 19 december 2003 geïnformeerd over het onderzoek dat hiernaar in Nederland is verricht. Mede op grond van dit onderzoek heeft de regering gekozen voor het opnemen van gelaatsinformatie en een vingerafdruk in het paspoort.

De Europese Raad heeft besloten dat er één verplicht kenmerk en één optioneel kenmerk in het paspoort moeten worden opgenomen. Dat optionele kenmerk zou in het geval van Nederland de vingerafdruk worden. De minister van Binnenlandse Zaken en Integratie merkt op dat de discussie hierover in Europees verband wellicht opnieuw gevoerd zal moeten worden, omdat is voorgesteld om niet één maar twee verplichte kenmerken en één optioneel kenmerk op te nemen.

Het Europese alerteringssysteem werd tot nu toe uitsluitend besproken in de eerste en tweede pijler. Het is nu als onderdeel van het JBZ-meerjarenprogramma ook geagendeerd in de derde pijler. De minister merkt op dat de regering niet wacht op de afronding van dit systeem en ook zelf initiatieven heeft genomen. Daarbij zal natuurlijk zoveel mogelijk worden geprofiteerd van de Europese ontwikkelingen. De minister merkt op dat Europese besluitvorming de regering kan dwingen om in een later stadium het Nederlandse systeem aan te passen.

De Commissie zal binnenkort een groenboek presenteren over het Europese mensenrechtenagentschap. Daarin zal zij aangeven hoe dit agentschap vormgegeven kan worden.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Jonker** noemt het teleurstellend dat niet al haar vragen zijn beantwoord. Verder zegt zij dat zij gezien de voorgeschiedenis nog niet overtuigd is dat al de haar fractie aangelegen punten in het JBZ-meerjarenprogramma dan wel in het werkprogramma aan de orde zullen komen.

Mevrouw **Albayrak** vraagt de minister van Justitie om op 27 oktober een verslag van de JBZ-Raad naar de Kamer te sturen en daarbij in te gaan op de punten die in dit overleg aan de orde zijn geweest.

Is de minister van Justitie bereid om de Kamer nader te informeren over de stand van zaken rond en het standpunt van de regering over de bewaarplicht voor dataverkeergegevens?

Ten slotte wijst zij op de uitspraak van een Italiaanse rechter op 30 juli dat de Italiaanse regering in de zaak van de vluchtelingen op Lampedusa met te veel haast heeft gehandeld, de asiolverzoeken niet goed heeft afgehandeld en geen zorg heeft gedragen voor een eerlijke procedure. Hoe beoordeelt de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie deze rechterlijke uitspraak en de uitspraak van Amnesty Internationale dat er wel degelijk

in strijd met artikel 33 van het Vluchtelingenverdrag is gehandeld? Is zij verder bereid om ervoor zorg te dragen dat het antwoord van de minister van Buitenlandse Zaken op de brief van Amnesty International over deze zaak naar de Kamer wordt gestuurd?

Mevrouw **Vos** zegt dat zij een inhoudelijk antwoord heeft gemist op de voorstellen van de Duitse minister Schily. Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie bereid om deze vragen schriftelijk te beantwoorden?

Zij zegt vervolgens vast te houden aan haar stelling dat in andere lidstaten de rechter of andere gespecificeerde beroepsorganen zonder beperking de feiten uit het asielverzoek kunnen toetsen.

De Europese Veiligheidscoördinator heeft op 30 september de lidstaten opgeroepen om de afspraken die in Brussel zijn gemaakt, uit te voeren. Hoe gaat de regering als EU-voorzitter bevorderen dat deze afspraken daadwerkelijk worden uitgevoerd?

De heer **De Wit** vraagt de minister van Binnenlandse Zaken en Integratie of de biometrische gegevens die in het paspoort zullen worden opgenomen, worden opgeslagen.

De **minister van Justitie** benadrukt dat in het JBZ-meerjarenprogramma de hoofdlijnen van beleid van de komende vijf jaar zullen worden neergelegd. Het is dus zeker geen catalogus met concrete maatregelen. Overigens wordt hiermee aangesloten bij de werkwijze waartoe op de Top van Tampere is besloten.

De Kamer zal het officiële Raadsverslag van de JBZ-Raad op 25 en 26 oktober op zo kort mogelijke termijn ontvangen. De minister zegt toe dat hij voor 3 november een beknopt visie van de regering op deze Raad naar de Kamer zal sturen. Hij merkt op dat in dit verslag niet ingegaan kan worden op de standpunten van de regering.

De minister wijst erop dat in het fiche over de bewaarplicht voor data-verkeergegevens het standpunt van de regering is gegeven.

De **minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie** zegt dat zij geen reden heeft om eraan te twijfelen dat de Italiaanse regering op de geëigende manier heeft gereageerd op het oordeel van de rechter, waarnaar mevrouw Albayrak verwijst.

Zij zegt toe dat de Kamer een afschrift zal ontvangen van het antwoord op de brief van Amnesty International.

Minister Schily heeft op 19 juli een aantal ideeën voorgelegd. Deze ideeën worden meegenomen in de discussies over het JBZ-meerjarenprogramma. De Kamer zal hierover nader worden geïnformeerd in de stukken over de ontwikkelingen rond het JBZ-meerjarenprogramma.

De **minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** zegt dat de oproep van de Europese Veiligheidscoördinator is ingegeven door het verlangen om haast te maken met de implementatie van de gemaakte afspraken. Dit gevoel van urgentie wordt overigens door alle betrokkenen gedeeld. De minister zegt dat door middel van «naming and blaming» wordt geprobeerd om de achterstanden zo snel mogelijk weg te werken. De minister zegt ten slotte toe dat hij minister De Graaf zal verzoeken om schriftelijk te antwoorden op de vraag over de opslag van biometrische gegevens.

De **voorzitter** vraagt of de aanwezige leden instemming verlenen aan punt 2b op pagina 2 van de geannoteerde agenda.

Dat is het geval.

De voorzitter vraagt of de aanwezige leden instemming verlenen aan punt 6 op pagina 10 van de geannoteerde agenda.

Dat is het geval.

De voorzitter vraagt of de aanwezige leden instemming verlenen aan punt 2 op pagina 12 van de geannoteerde agenda.

Mevrouw Vos (GroenLinks) merkt op dat haar fractie op dit moment niet kan instemmen met dit punt, omdat hierover nog veel onduidelijkheid bestaat.

De voorzitter meldt dat zijn fractie (de SP-fractie) door de bestaande onduidelijkheid eveneens niet kan instemmen met dit punt.

De overige leden verlenen wel instemming aan dit punt.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
De Pater-van der Meer

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties,
Noorman-den Uyl

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Van den Hauten-Hinnen